

Âyet ve Hadislerin Işığında İnsan ve Ahlâk ● Prof. Dr. Recep KILIÇ

173

Âyet ve Hadislerin Işığında İnsan ve Ahlâk

Prof. Dr. Recep KILIÇ

İnsan ve toplum hayatı için ahlâk kurallarının önemini daha iyi anlaşılır kılabilmek için görgü kuralları ile aralarında bir karşılaştırma yapmakta fayda vardır. Görgü kuralları toplum hayatını inşâ eden değil sadece düzenleyen kurallardır. Bu kurallar olmadan da toplum hayatının oluşumu ve devamı mümkündür. Mesalâ insanlar toplumda geçerli olan yemek yeme kurallarına uymadan da karınlarını doyurabilirler. Oysa toplum hayatını inşâ ederek oluşumunu mümkün kılan ahlâk kuralları tıpkı satranç kuralları gibidir. Satranç kurallarına uyulmaksızın “satranç” adı verilen oyunu oynamak mümkün olmadığı gibi ahlâk kurallarına uyulmaksızın da toplum hayatının oluşumu ve devamı mümkün olmaz.

Ahlâk kuralları, maddî ve manevî yaptırım gücü olmayan, sadece talep eden kurallardır. Hukuk ve din, ahlâkın ihtiyaç duyduğu bu maddî ve manevî yaptırım güçlerini temin ederler. Dolayısıyla aralarında büyük ölçüde müşterek olan noktalar vardır.

Âyet ve Hadislerin Işığında

İnsan ve Ahlâk

Prof. Dr. Recep KILIÇ

Yayın No : 173

Oku Düşün Serisi : 15

İslâm Büyükleri Dizisi : 1

ISBN: 978-975-389-180-6

15.06.Y.0005.137

Yayıncı Sertifika No: 15402

© Bütün Hakları Türkiye Diyanet Vakfı'na aittir.

8. Baskı, Eylül 2015, Ankara, 1.000 Adet

Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Kurulu'nun

24.04.1993 tarih ve 13-a/5 sayılı kararıyla

uygun görülmüş ve Türkiye Diyanet Vakfı Mütevelli Heyeti'nin

05.05.1993 tarih ve 592/1-d sayılı kararıyla basılmıştır.

BASKI : **TDV**
YAYIN MATBAACILIK TİC. İŞLETMESİ
BASIMEVİ | PRINTING HOUSE

Serhat Mah. 1256 Sokak No:11

Yenimahalle / ANKARA

Tel : 0312 354 91 31 (pbx)

Faks : 0312 354 91 32

e-posta : bilgi@diyanetvakfiyayin.com.tr

TÜRKİYE DİYANET VAKFI YAYINLARI / 173

Âyet ve Hadislerin Işığında

İNSAN VE AHLÂK

Prof. Dr. Recep KILIÇ

İÇİNDEKİLER

ÜÇÜNCÜ BASKIYA ÖNSÖZ	VII
ÖNSÖZ.....	IX
GİRİŞ-AHLÂK VE İNSAN	1

BİRİNCİ BÖLÜM

FERD OLARAK İNSAN

1. FERDİN KARAKTER EĞİTİMİ	16
a. İman Esasları.....	19
b. İbadet Esasları	21
2. SAĞLIĞIN KORUNMASI	27
a. Temizlik.....	31
b. Sarhoş Eden Maddeler	34
c. Bulaşıcı Hastalıklar.....	40
d. Haram Kılınan Diğer Maddeler	41

İKİNCİ BÖLÜM

TOPLUM İÇİNDE İNSAN

1. BEŞERÎ İLİŞKİLERDE GÖZETİLMESİ	
GEREKEN DEĞERLER.....	47
a. Adalet	47
b. Doğruluk.....	50
c. Utanma (Hayâ).....	53
d. Ölçülülük (İtidal).....	56
e. Hoşgörü	57

f. Yumuşak Huyluluk (Rıfk)	62
g. Güvenilir Olmak (Emanet)	64
h. Kanaat ve Tevekkül	66
i. Cömertlik	69
j. Sabır	72
2. ĀİLE İÇİNDE İNSAN	73
a. Āile ve Oluşumu	73
b. Evlad Olarak İnsan.....	78
c. Karı Koca Olarak İnsan.....	80
d. Anne Baba Olarak İnsan	87
e. Komşu Olarak İnsan	100
f. Kardeş ve Akraba Olarak İnsan.....	103
g. Vatandaş Olarak İnsan	105

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MADDİ VE MANEVİ

ÇEVRESİ İÇİNDE İNSAN

1. MADDİ ÇEVRESİ İÇİNDE İNSAN	115
a. Hayvanlarla İlgisinde İnsan	120
b. Tabiat Varlıklarıyla İlişkisinde İnsan	122
2. MANEVİ ÇEVRESİ İÇİNDE İNSAN	126
MANEVİ ÇEVREYE ZARAR VERECEK	
KÖTÜLÜKLER	126
a. Yalancılık.....	126
b. İftira ve Gıybet Etmek	129
c. Alay ve Hakaret Etmek	132
o. Kibir, Gösteriş Ve Hased.....	133
e. Nifak ve Fitne.....	140
İSTİFADE EDİLEN KAYNAK ESERLER	143

ÜÇÜNCÜ BASKIYA ÖNSÖZ

İnsanın sosyal bir varlık olduğu, genel kabul gören bir gerçektir. Ahlâkın insan için gerekliliği, çoğu kez bu gerçek üzerine temellendirilir. Buna göre, insan toplum içinde yaşamak zorundadır. Bunun için de, toplum hayatının belirli kurallar tarafından düzenlenmesi gerekir.

Toplum hayatını düzenleyen kurallar, mâhiyet itibariyle iki kısma ayrılırlar. Bir kısmı sadece “düzenleyici”dir, bir kısmı ise hem düzenleyici hem de “inşâ edici”dir. Ahlâk kuralları; ikinci kısma girer, yani toplum hayatını inşâ ederek insanların toplu halde yaşamalarını mümkün kılar. Dolayısıyla ahlâk kuralları olmaksızın toplum hayatının oluşması ve devamı mümkün değildir.

İnsan ve toplum hayatı için ahlâk kurallarının önemini daha anlaşılır kılabilmek için görgü kuralları ile aralarında bir karşılaştırma yapmakta fayda vardır. Görgü kuralları toplum hayatını inşâ eden değil sadece düzenleyen kurallardır. Bu kurallar olmadan da toplum hayatının oluşumu ve devamı mümkündür. Meselâ insanlar toplumda geçerli olan yemek yeme kurallarına uymadan da karınla-

rını doyurabilirler. Oysa toplum hayatını inşâ ederek oluşumunu mümkün kılan ahlâk kuralları tıpkı satranç kuralları gibidir. Satranç kurallarına uyulmaksızın “santranç” adı verilen oyunu oynamak mümkün olmadığı gibi, ahlâk kurallarına uyulmaksızın da toplum hayatının oluşumu ve devamı mümkün olmaz.

Ahlâk kuralları, maddî ve manevî yaptırım gücü olmayan, sadece talep eden kurallardır. Hukuk ve din, ahlâkın ihtiyaç duyduğu bu maddî ve manevî yaptırım güçlerini temin ederler. Dolayısıyla aralarında büyük ölçüde müşterek olan noktalar vardır.

Bu çalışmanın öncelikli hedef kitlesi, ortaöğretim çağındaki gençlerimizdi. Onlara dinimizin ahlâkî değerler konusundaki yaklaşımını, olabildiğince açık bir dil ile kısaca sunmaya gayret ettik. Çalışmanın üçüncü baskısının yapıyor olması, hedef kitlesine ulaşması yolunda atılan yeni bir adım olarak da değerlendirilebilir. Bu yolda emeği geçen herkese teşekkür ediyorum.

Prof. Dr. Recep Kılıç